

Strasbūrā, 11.3.2014.
COM(2014) 154 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Atvērta un droša Eiropa: mērķa īstenošana

{SWD(2014) 63 final}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Atvērta un droša Eiropa: mērķa īstenošana

IEVADS

Aizvadīto piecu gadu laikā ir izstrādāti politikas pasākumi, lai Eiropā veicinātu lielāku atvērtību un drošību. Eiropadome 2014. gada jūnijā noteiks stratēģiskās pamatnostādnes, brīvības, drošības un tiesiskuma telpas turpmākai attīstībai.

Atzīstot, ka kopējām problēmām ir vajadzīgi kopēji Eiropas mēroga risinājumi, Padome varēs pamatoties uz ievērojamo progresu, kas panākts kopš vērienīgo mērķu noteikšanas 2009. gadā pieņemtajā Stokholmas programmā. Kopš tā laika beidzot ir panākta vienošanās par kopējo Eiropas patvēruma sistēmu, uzlabojot standartus attiecībā uz cilvēkiem, kuriem vajadzīga aizsardzība. Ir nostiprināta Šengenas zona — viens no populārākajiem sasniegumiem Eiropas projekta ietvaros. Ir veikta likumīgas migrācijas kanālu stiprināšana, precizēti iebraukšanas un uzturēšanās nosacījumi, un ir spēkā kopīgs migrantu tiesību kopums. Kopējā vīzu politikā ir veikti būtiski grozījumi, tādējādi vienkāršojot legālo ceļotāju ceļošanu uz Eiropas Savienību un veicinot tās ekonomisko izaugsmi. Attiecībā uz vairākām valstīm ir atcelts vīzu režīms.

Drošības jomā tiesību akti un praktiskā sadarbība tagad nodrošina kopīgus rīkus, lai palīdzētu aizsargāt Eiropas valstu sabiedrību un ekonomiku pret smagu un organizētu noziedzību. Plašākai sadarbībai tiesībaizsardzības jomā ir bijusi būtiska nozīme, apkarojot tādus kopīgus draudus kā cilvēku tirdzniecība, terorisms, kibernetiskā noziedzība un korupcija.

Ir pieņemts arī ES ārējās migrācijas un patvēruma politikas programmu satvars, sniedzot ES iespēju iesaistīties daudzpusīgā sadarbībā ar tās kaimiņvalstīm un valstīm citos pasaules reģionos, kā arī sniegt ieguldījumu īstenošanas procesā esošajās ANO un valstu vadītajās iniciatīvās migrācijas un attīstības jomā.

Lai gan laikposmā kopš Stokholmas programmas pieņemšanas gūtie panākumi ir ievērojami, darbs nekādā ziņā vēl nav pabeigts. Lai nodrošinātu spēkā esošo tiesību aktu pilnīgu ieviešanu un izpildi, vēl ir jāpaveic virkne pasākumu. Jāveic ar patvērumu saistīto tiesību aktu saskanīga transponēšana. Vēl ir jāpabeidz kopējai migrācijas politikai veltītā tiesiskā regulējuma izstrāde un jāveic turpmāki pasākumi integrācijas jomā. Ir jārisina ar drošību saistīti jautājumi, un šajā nolūkā ir nepārprotama vajadzība stiprināt dalībvalstu un ES aģentūru sadarbību tiesībaizsardzības jomā. Kā politikas cikla neatņemama daļa būtu jāievieš tiesību aktu un politikas programmu efektivitātes uzraudzība un novērtēšana.

ES un tās dalībvalstis saskarsies arī ar jaunām problēmām. Eiropa ir daļa no globalizētas un savstarpēji saistītas pasaules, un gaidāms, ka starptautiskā mobilitāte tajā palielināsies. Pieaugs to cilvēku skaits, kuri vēlēties ieceļot Eiropā. Daļa no viņiem, piemēram, tūristi, studenti un pakalpojumu sniedzēji, ieradīsies uz neilgu laiku, savukārt citi gribēs apmesties Eiropā uz pastāvīgu dzīvi, lai strādātu vai lūgtu aizsardzību. ES saskarsies ar demogrāfiskām pārmaiņām, urbanizāciju, aizvien daudzveidīgākām sabiedrībām un darbaspēka resursu trūkumu darba tirgū. Būs svarīgi pēc iespējas vairāk palielināt ieguvumus, ko iekšlietu politika var sniegt, lai veicinātu ekonomisko izaugsmi un piesaistītu Eiropai cilvēkus ar vajadzīgo kvalifikāciju, kā arī legālos ceļotājus.

Eiropa arī saskarsies ar sekām, ko radīs nestabilitāte daudzās pasaules daļās, jo īpaši tās tuvākajās kaimiņvalstīs. Tādas norises kā “Arābu pavasaris” un pašreizējā krīze Sīrijā rada

vajadzību pēc atbilstošas un saskaņotas reakcijas uz jauktām migrācijas plūsmām, kas vērstas uz Savienību, un būs jāturpina darbs, lai Vidusjūras reģionā novērstu turpmākas traģēdijas.

Tehnoloģijas strauji attīstītās, sniedzot jaunas ekonomiskās izaugsmes iespējas un būtiski mainot cilvēku komunikācijas un attiecību modeļus. Šīs izmaiņas arī rada jaunas drošības problēmas. Pieaugošas bažas rada kibernetizācija, cilvēku tirdzniecība tiek veikta, izmantojot aizvien sarežģītākas shēmas, ir vērojamas jaunas pārrobežu organizētās noziedzības formas, un drošību joprojām apdraud terorisms. Mums ir jāizmanto tehnoloģiskās inovācijas un zinātne, jo šīs jomas var palīdzēt minēto risku novēršanā. ES būs jāturpina tādu rīku mobilizēšana, kas ir būtiski drošības gatavības un izturētspējas nodrošināšanai, jo īpaši, izmantojot pētniecības un attīstības programmu "Apvārsnis 2020".

Pasaulē, kurā savstarpējā atkarība turpina pieaugt, iekšlietu politikas jautājumi ir jāiekļauj ES vispārējā ārpolitikā, paredzot nostiprinātu dialogu un sadarbību ar trešām valstīm. Konsekvence un saskaņotība ar ārpolitiku palīdzēs paredzēt problēmas, labāk īstenot ES mērķus, popularizēt tās vērtības un izpildīt tās starptautiskās saistības cilvēktiesību jomā.

Šis stratēģiskais izvērtējums notiek laikā, kad Eiropa pakāpeniski izklūst no ekonomikas un sociālās krīzes, kuras sekas ir joprojām augstais bezdarba līmenis un pret ksenofobiju neaizsargātāka un jutīgāka dalībvalstu sabiedrība. Politiskajiem līderiem šādos apstākļos ir jārīkojas izlēmīgi, lai nodrošinātu atvērtu un drošu Eiropu, kurā tiek garantētas pamattiesības, pamatojoties uz ES Pamattiesību hartu, kas ir jāievēro ES iestādēm, pieņemot un īstenojot tiesību aktus, un dalībvalstīm, rīkojoties ES tiesību piemērošanas jomā. Iekšlietu jomas politikas programmas veicina un aizsargā Eiropas vērtības, ļaujot pilsoņiem dzīvot drošā vidē un baudīt mūsu sabiedrības lielo daudzveidību.

Gatavojot šo paziņojumu, Komisija apspriedās ar plašu ieinteresēto personu loku, jo īpaši 2014. gada 29. un 30. janvārī notikušajā ieinteresēto personu konferencē "Atvērta un droša Eiropa: nākotnes perspektīvas" un izmantojot sabiedrisko apspriešanu, kuras laikā tika saņemti daudzi viedokļi. Apspriedes par mūsu turpmākajām politikas programmām notika arī Eiropas Parlamentā, Padomē, Reģionu komitejā un ES aģentūru valdēs.

Debates par iekšpolitiku būtu īstenojamas, pamatojoties uz pierādījumiem. Šajā nolūkā paziņojumam pievienotajā Komisijas darba dokumentā ir sniegta šim izvērtējumam atbilstīgu statistikas datu izlase.

POLITISKĀS PRIORITĀTES

1. EFEKTĪVA MIGRĀCIJAS UN MOBILITĀTES POLITIKA

Demogrāfiskās pārmaiņas, jo īpaši strādājošo iedzīvotāju skaita sarukšana Eiropā, līdz ar atsevišķās jomās (galvenokārt inženierijas, IT un veselības aprūpes nozarē) vērojamo prasmju būtisko trūkumu, mazina ES ražīgumu un tādējādi tās ekonomikas atlabšanu. Pieaugoša globālā konkurence attiecībā uz prasmju un talantu piesaisti ietekmē daudzu dalībvalstu darba tirgu, un tā būs izšķirošs, Eiropas ekonomisko labklājību noteicošs faktors turpmākajā desmitgadē.

Aizvadīto 15 gadu laikā Eiropas Savienība likumīgajai migrācijai katrā nozarē ir piemērojusi atsevišķu pieeju. Tā rezultātā ir izstrādāts vienots tiesiskais regulējums, kas reglamentē konkrētu kategoriju personu uzņemšanu, atzīst tiesības un paredz sankcijas pārkāpumu gadījumā. Tas arī ir veicinājis dalībvalstu kopīgu saistību uzņemšanos integrācijas un atgriešanas jomā. Ir laiks nostiprināt visus iepriekš minētos elementus saskaņotā kopējā ES migrācijas politikā, kurā ņemtas vērā arī īstermiņa un ilgtermiņa ekonomiskās vajadzības.

1.1. Migrācijas un integrācijas sniegto ieguvumu vairošana

Eiropai ir vajadzīga labi pārvaldīta migrācijas politika, kas sniedz efektīvu ieguldījumu “Eiropa 2020” — stratēģijas gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei — īstenošanā. Eiropai ir jāpiesaista jauni talanti un jākonkurē pasaules mērogā. Svarīgi nodrošināt sinerģiju ar citām politikas jomām. ES būtu jānodrošina konsekvence, piemēram, starp migrācijas un nodarbinātības, izglītības, attīstības un tirdzniecības politikas pasākumiem, un jānodrošina īstermiņa mobilitātes iespējas augsti kvalificētiem profesionāļiem, kuri sniedz pakalpojumus. Starptautisko studentu piesaistīšana un paturēšana, kā arī izglītības veicināšana ES dalībvalstīs likumīgi dzīvojošo migrantu vidū nākotnē palīdzēs nodrošināt ES darba tirgū vajadzīgās prasmes.

Lai efektīvāk noteiktu ekonomikas nozares un profesijas, kas saskaras ar grūtībām aizpildīt vakances vai vajadzīgo prasmju trūkumu, būtu jāievieš kopējs vajadzību novērtējums, īstenojot strukturālus dialogus ar dalībvalstīm, uzņēmumiem un arodbiedrībām par pieprasījumu saistībā ar darbaspēka migrāciju un ar tirdzniecību saistīto mobilitāti. Atzīstot, ka dalībvalstu vajadzības var būt dažādas, ES līmeņa koordinācijas platforma būtu noderīga, lai nodrošinātu, ka migrācija un mobilitāte ES ekonomiku ietekmē pozitīvi.

Paralēli tam būtu jāstiprina to migrantu iespējas, kuri jau likumīgi dzīvo dalībvalstīs, jo viņu nodarbinātības rādītāji pašlaik ir ievērojami zemāki par vidējo līmeni un viņi varētu saskarties ar lielāku sociālo atstumtību. Būtu jāturpina spēkā esošo darbā iekārtošanas mehānismu, piemēram, *EURES* un ES prasmju panorāmas, pilnveide, un to piemērošanas jomā būtu jāiekļauj arī trešo valstu valstspiederīgie. Sagatavošanās pasākumi pirms izceļošanas var būt noderīgi, lai sniegtu migrantiem informāciju, nodrošinātu mācības vai atzītu viņu kvalifikāciju, tomēr tie nebūtu jāuzskata par nosacījumu ieceļošanai ES. Būtu jāatvieglo migrantu uzņēmējdarbība, nodrošinot atļauju stabilitāti, vieglu piekļuvi informācijai un sakaru veidošanas iespējas.

Būs jāveic papildu pasākumi saistībā ar pensiju un sociālo tiesību pārnēsamību, lai, piemēram, migrējošiem darba ņēmējiem tādā pašā mērā kā ES pilsoņiem sniegtu iespēju pārnest savas aroda pensiju tiesības no vienas nozares uz citu, kā arī no vienas valsts uz citu valsti, tostarp trešo valsti.

Lai piesaistītu talantus, ES būtu vēl vairāk jāveicina un jāstiprina ārvalstīs iegūtu kvalifikāciju un profesionālo prasmju atzīšana. Tas arī palīdzēs lietderīgi izmantot dalībvalstīs likumīgi dzīvojošu migrantu prasmes un kvalifikācijas. Šajā nolūkā ES arī varētu sākt atklātu diskusiju ar saviem starptautiskajiem partneriem. Lai nodrošinātu ES pievilcību, būtu jāpiemēro vienkāršākas un ātrākas vīzu procedūras attiecībā uz studentiem un pētniekiem.

Visām dalībvalstīm ir efektīvi un saskaņoti jāievieš spēkā esošie ES noteikumi par migrantu uzņemšanu un viņu tiesībām. Spēkā esošo tiesību aktu par likumīgu migrāciju novērtējums palīdzētu noteikt nepilnības, uzlabot konsekvenci, kā arī novērtēt pieņemtā regulējuma ietekmi. Varētu veikt papildu pasākumus, lai kodificētu un racionalizētu būtiskus uzņemšanas nosacījumus, kā arī trešo valstu valstspiederīgo tiesības. Tas būtu solis virzībā uz “vienotu migrācijas telpu” ar mērķi atvieglot trešo valstu valstspiederīgo migrāciju ES iekšienē, tostarp nodrošinot valstu izsniegto atļauju savstarpēju atzīšanu.

Eiropas sabiedrība ir daudzveidīga, un integrācija joprojām ir izaicinājums. Lai stiprinātu sociālo kohēziju un izmantotu visus migrācijas sniegtos ieguvumus, ir jāstiprina centieni nodrošināt migrantu efektīvu integrāciju darba tirgū un uzņēmējvalstu sabiedrībā. Veicot šo darbu, lielāka uzmanība būtu jāpievērš dzimumu līdzsvaram un jānovērš migrējošo sieviešu ievērojamā nevienlīdzība nodarbinātības ziņā. Būtu jānodrošina taisnīga attieksme un nediskriminējoša piekļuve darba tirgum. Neaizsargātiem migrantiem, jo īpaši sievietēm,

gados jauniem migrantiem un nepilngadīgajiem bez pavadības, būtu jāsaņem mērķtiecīgs atbalsts, un saskaņā ar ANO Konvenciju par bērna tiesībām būtu praktiski jāpiemēro “bērna interešu prioritātes” pieeja. Pamatojoties uz integrācijas jomā iepriekš paveikto darbu, varētu noteikt sekmīgas politikas programmas un izplatīt paraugprakses. Būs jāturpina darbs saistībā ar spēju veidošanu un sadarbības īstenošanu ar vietējām un reģionālajām iestādēm, kurām ir būtiska nozīme integrācijas politikas programmu izstrādē un īstenošanā.

1.2. Reālistiska pieeja nelikumīgajai migrācijai un personu atgriešanai

Ikvienas labi pārvaldītas migrācijas sistēmas būtiska daļa ir nelikumīgas migrācijas novēršana un ierobežošana. Lai ierobežotu nelikumīgo migrāciju, ir jāveic pasākumu kopums. Nelikumīgā migrācija bieži vien ir saistīta ar cilvēku kontrabandu un cilvēku tirdzniecību, un to veicina pieprasījums no tādu darba devēju puses, kuri piedāvā nelikumīgas nodarbinātības iespējas. Sadarbībai ar izcelsmes un tranzīta valstīm ir būtiskākā nozīme, un tai būtu jābūt neatņemamai ES ārējo darbību, tostarp attīstības sadarbības, daļai.

Varētu veikt spēkā esošo noteikumu par cilvēku kontrabandu visaptverošu novērtējumu, un ar jaunas daudzpusīgas ES stratēģijas palīdzību būtu iespējams izmantot visas esošo instrumentu sniegtās iespējas, risinot problēmas, kas saistītas ar nelikumīgas migrācijas pieprasījuma pusi, un apkarojot iesaistītos noziedzīgos tīklus. Būtu jāveic arī profilaktiski pasākumi, tostarp informācijas kampaņas izcelsmes un tranzīta valstīs, lai brīdinātu cilvēkus par nelikumīgas migrācijas radītajiem riskiem.

Savienība arī turpmāk par prioritāti noteiks darbu brīvprātīgas atgriešanās jomā, un būtu jāapsver Eiropas atbalstītas brīvprātīgas atgriešanās un reintegrācijas pasākumi, kurus varētu īstenot, cieši sadarbojoties ar izcelsmes valstīm, starptautiskajām organizācijām un nevalstiskajām organizācijām.

Līdztekus minētajam ES jāturpina sadarbība ar trešām valstīm, lai nodrošinātu ar trešām valstīm noslēgtajos starptautiskajos nolīgumos paredzēto spēkā esošo atpakaļuzņemšanas saistību pilnīgu izpildi, kas nodrošina trešo valstu valstspiederīgo, kuriem nav likumīgu tiesību uzturēties ES, efektīvu atpakaļuzņemšanu. Iespējams, būs jāapsver jauni atpakaļuzņemšanas nolīgumi ar svarīgām izcelsmes valstīm, vienlaikus izmantojot visas ES ārējo attiecību jomā pieejamās iespējas. ES būtu jāturpina atgriešanās politikas īstenošana, pamatojoties uz kopējiem standartiem, kas garantē drošu un humānu atgriešanos, nodrošinot pamattiesību un ikvienas personas cieņas ievērošanu.

2. ŠENGENAS ZONA, VĪZAS UN ĀRĒJĀS ROBEŽAS

2.1. Šengena

Šengenas zonas izveide, kas iedzīvotājiem sniedz iespēju ceļot, nepiemērojot viņiem pārbaudes, ir Eiropas Savienības uzbūves pamatelements. Eiropas pilsoņi visā Eiropā ik gadu veic vairāk nekā 1,25 miljardu ceļojumu tūrisma, uzņēmējdarbības un draugu vai radnieku apciemošanas nolūkā, nesaskaroties ar šķēršļiem pie iekšējām robežām. Šī brīvā pārvietošanās ir ne tikai populāra iedzīvotāju vidū, bet arī sniedz milzīgu devumu Eiropas ekonomikai. Šengenas zona būtu jāpilnveido. Būtiska prioritāte ir nesen apstiprināto izmaiņu efektīva ieviešana Šengenas pārvaldībā. Tai būtu jāpalīdz palielināt savstarpējo uzticēšanos Šengenas zonas dalībvalstu vidū, jānovērš pārkāpumi un jāsniedz Savienībai iespēja risināt situācijas, kurās dalībvalsts nepilda savas saistības attiecībā uz tās kompetencē esošās ārējās robežas daļas kontroli.

Īpaša uzmanība ir jāpievērš netraucētai Šengenas informācijas sistēmas (SIS II) darbībai, lai garantētu drošību un cilvēku brīvu pārvietošanos. Šā uzdevuma īstenošana ir 2012. gadā

izveidotās ES lielapjoma IT sistēmu aģentūras (*EU-LISA*) pamatpienākums. Papildus gan pašreizējo, gan nākotnes IT sistēmu efektīvas darbības nodrošināšanai iekšlietu jomā *EU-LISA* turpmākajos gados būtu jācenšas īstenot ar IT sistēmu drošību un izstrādi saistītu sinerģiju starp attiecīgajām ES aģentūrām.

2.2. Kopējas vīzu politikas īstenošanas stiprināšana

Vīzu politikas mērķim būtu jābūt legālu ceļotāju ceļošanas iespēju atvieglošanai un Šengenas zonas kā ceļojumu galamērķa pievilcības palielināšanai trešo valstu iedzīvotāju vidū, vienlaikus saglabājot augstu drošības līmeni. ES interesēs ir nodrošināt “atvērtību” apmeklētājiem, veicinot ekonomikas izaugsmi. Ir laiks pilnveidot kopējo vīzu politiku, pārskatot Šengenas Vīzu kodeksu, lai nodrošinātu lielāku konvergenci dalībvalstu veiktajā vīzu apstrādē, kā arī pabeidzot Vīzu informācijas sistēmas (VIS) ieviešanu visā pasaulē. Pēc šādas politikas ietekmes novērtējuma veikšanas varētu apsvērt virzību uz sistēmu, kuras pamatu lielākā mērā veido personu, nevis valstspiederību novērtējums.

Mums arī turpmāk būtu jāveicina vietējā konsulārā sadarbība un informācijas apmaiņa, lai nodrošinātu saskaņotāku un ātrāku vīzu izsniegšanu. Būtu jāatbalsta Šengenas vīzu centru izveide, lai paplašinātu un racionalizētu dalībvalstu pārstāvību trešās valstīs attiecībā uz vīzu pieteikumu saņemšanu un lēmumu pieņemšanu par vīzu piešķiršanu.

Labai vīzu politikai būtu jāietver arī to valstu saraksta regulāra pārskatīšana, uz kuru iedzīvotājiem attiecas vīzu režīms. Lai atvieglotu ES un partnervalstu ciešāku sadarbību un palielinātu tiešus personiskos kontaktus, gadījumos, kuros vīzu liberalizācija vēl nav reālistiska iespēja, varētu tikt apsvērti vīzu režīma atvieglošanas nolīgumu parakstīšana. Pašreizējā prakse, kas paredz, ka līdztekus ikvienam vīzu režīma atvieglošanas nolīgumam tiek noslēgts atpakaļuzņemšanas nolīgums, ir bijusi lietderīga, un to būtu jāturpina īstenot arī nākotnē.

2.3. Ārējo robežu integrēta pārvaldība

Gadu gaitā ir panākts ievērojams progress virzībā uz ES ārējo robežu integrētu pārvaldību. Pateicoties pārskatītajām *FRONTEX* pilnvarām, ir stiprināta šīs aģentūras ietekme, sniedzot iespēju nodrošināt labāku atbalstu kopīgajās darbībās iesaistītajām dalībvalstīm un īstenot ciešāku sadarbību ar trešām valstīm. Eiropas Robežu uzraudzības sistēma (*EUROSUR*) stiprinās sadarbību starp dalībvalstīm un *FRONTEX*, sniedzot ieguldījumu ārējo robežu pārvaldībā un palīdzot glābt dzīvības, jo īpaši Vidusjūrā. Saskaņā ar ES jūras drošības stratēģiju būtu jāīsteno sadarbība arī starp jūrmniecības nozares struktūrām.

Tomēr, ņemot vērā apstākli, ka ES ierodas arvien vairāk cilvēku un arī turpmāk ir gaidāms pieaugums, jo īpaši palielinoties ar gaisa transportu ieceļojušo cilvēku skaitam, ES ir jāvirzās uz modernu un efektīvāku robežu pārvaldību, izmantojot jaunākās tehnoloģijas. Būtu jāatvieglo likumīgo ceļotāju iebraukšana Eiropā, vienlaikus stiprinot robežu drošību. Tāpēc par prioritāti būtu jānosaka viedrobežu paketes īstenošana, kuru veido Eiropas Ieceļošanas/izceļošanas sistēma un Reģistrēto ceļotāju programma. Varētu izskatīt jaunas pieejas efektīvai robežu pārvaldībai, ņemot vērā Eiropas Robežsardzes sistēmas izveides iespējamības novērtējumu.

3. KOPĒJĀ EIROPAS PATVĒRUMA SISTĒMA PRAKSE

Ņemot vērā patvēruma meklētāju skaita iespējamo pieaugumu, ES turpmākajos gados var saskarties ar būtiskām problēmām starptautiskās aizsardzības jomā. Kompleksas un jauktas migrantu plūsmas rada spiedienu uz dalībvalstu spēju reaģēt, apstrādājot patvēruma

pieprasījumus, uzņemot migrantus un nodrošinot neaizsargātu grupu vajadzības, kā arī integrējot personas, kuru vajadzība pēc starptautiskas aizsardzības ir oficiāli atzīta.

3.1. Kopējās Eiropas patvēruma sistēmas stiprināšana

Ir panākta vienošanās par kopējās Eiropas patvēruma sistēmas tiesisko regulējumu, cilvēkiem, kuriem ir vajadzīga aizsardzība, nodrošinot labāku piekļuvi patvērumam, labāku uzņemšanas apstākļu kvalitāti, kā arī ātrākus un uzticamākus lēmumus par patvērumu. Tagad ir jānodrošina efektīva transponēšana un saskaņota īstenošana, kas dalībvalstīm sniegs iespēju risināt problēmas starptautiskās aizsardzības jomā.

Šajā darbā būtiska nozīme būs Eiropas Patvēruma atbalsta birojam. Tas centīsies uzlabot patvēruma novērtējumu kvalitāti un saskaņot prakses visā ES, kā arī uzraudzīs par patvērumu pieņemto lēmumu kvalitāti un apkopos dalībvalstu informāciju par izcelsmes valsti.

Būtu jāizstrādā jauni noteikumi attiecībā uz lēmumu par patvērumu savstarpēju atzīšanu dalībvalstīs un sistēmu aizsardzības nodošanai, nodrošinot atbilstību Līguma mērķim par visā ES derīga vienota statusa izstrādi. Tas mazinātu pārvietošanās šķēršļus ES un atvieglotu ar aizsardzību saistītu pabalstu pārnesi pār starptautiskajām robežām.

3.2. Atbildība un solidaritāte

Atbildībai un solidaritātei jābūt cieši saistītām. Tas, no vienas puses, nozīmē, ka dalībvalstīm ir pilnīgi jāievēro Savienības *acquis* noteikumi, un, no otras puses, tām jāatbalsta citas dalībvalstis, kuru patvēruma sistēmas īslaicīgi saskaras ar lielu spiedienu.

Starptautiskās aizsardzības saņēmēju pārvietošana uz citām ES valstīm (pārvietošana ES iekšienē), kas aizvadītajos gados ir organizēta no Maltas, ir viena no solidaritātes izpausmes formām, kas būtu jāstiprina. Jauna solidaritātes izpausmes forma, ko varētu attīstīt nākamo gadu gaitā, ir patvēruma pieteikumu kopīga apstrāde. Varētu izskatīt arī iespēju ārkārtas situācijās izmantot visu uzņemšanas vietu resursus, lai nodrošinātu, ka neviena valsts nesaskaras ar pārapdzīvotību, kamēr citu valstu spējas netiek izmantotas. Turpmāk būtu jāaplūko arī papildu iespējas, kā panākt līdzvērtīgāku pienākumu sadali dalībvalstu vidū.

3.3. Krīžu novēršana un risināšana

Dublinas regulā ir nostiprināts agrīnās brīdināšanas, sagatavotības un krīžu pārvaldības mehānisms. Šo posmu pareizai piemērošanai būs vajadzīga lielāka informācijas plūsma no dalībvalstīm uz Komisiju un Eiropas Patvēruma atbalsta biroju, nodrošinot ziņas par pašreizējo situāciju un visām nepilnībām, kas varētu izraisīt krīzi. Tas nozīmē datu plašāku iegūšanu un risku analīzi, pamatojoties uz dalībvalstu, ES delegāciju, ES aģentūru, starptautisko organizāciju un citu avotu sniegto informāciju. Nepilnības dalībvalstu patvēruma sistēmās būtu jānovērš, īstenojot profilaktiskus pasākumus un plānojot rīcību ārkārtas situācijās.

Lai stiprinātu Savienības sagatavotību migrantu masveida pieplūduma pārvaldībai, būtu jānovērtē spēkā esošais regulējums par pagaidu aizsardzību un vajadzības gadījumā tas jāgroza, lai uzlabotu šā instrumenta praktiskumu un elastību.

3.4. Ārējo problēmu risināšana un likumīgi patvēruma iegūšanas ceļi ES

Kā neatņemama ES ārpolitikas daļa būtu jāpastiprina darbs ar mērķi tranzīta un izcelsmes valstīs nodrošināt augstus aizsardzības standartus, kā arī mazināt to cilvēku skaitu, kuri mēro bīstamo ceļu, šķērsojot Sahāras tuksnesi vai Vidusjūru un izvēloties citus bīstamus maršrutus cerībā sasniegt Eiropu.

Ir jāpaplašina esošo reģionālo aizsardzības programmu (RAS), piemēram, Ziemeļāfrikā un Āfrikas ragā īstenoto programmu, piemērošanas joma, kā arī jānovērtē jaunu programmu izstrādes vajadzība. RAS lielāka uzmanība būtu jāvelta valsts iestāžu spēju stiprināšanai saistībā ar cilvēku pārvietošanas problēmu risināšanu, tostarp stiprinot spējas saņemt starptautisko palīdzību un veicinot bēgļu radītu pozitīvu ietekmi vietējā sabiedrībā.

ES būtu jācenšas nodrošināt, lai personas, kurām pamatoti vajadzīga aizsardzība, ierastos ES organizētākā veidā un tādējādi tiktu ierobežota cilvēku kontrabanda un novērstas traģēdijas.

ES, izmantojot jauna finansējuma pieejamību un cieši sadarbojoties ar ES attīstības politikas īstenotājiem, būtu jāuzņemas lielākas saistības mītnesvietas maiņas (pārvietošanas uz ES) jomā, kas var nodrošināt ilgtermiņa risinājumus cilvēkiem, kuriem saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos atzinumu ir vajadzīga starptautiska aizsardzība. ES sniegums mītnesvietas maiņas jomā ir relatīvi pieticīgs. Lielu daļu pasaules bēgļu joprojām uzņem attīstības valstis. Visām 28 dalībvalstīm būtu jāapliecina lielāka solidaritāte ar bēgļu uzņēmējām attīstības valstīm, piedaloties mītnesvietas maiņas pasākumos un uzņemoties lielāku atbildības daļu.

Mītnesvietas maiņu varētu papildināt ar aizsargātām iebraukšanas procedūrām, kas cilvēkiem sniedz iespēju pieprasīt patvērumu, neveicot dzīvībai bīstamu ceļojumu, lai sasniegtu ES robežu. Šādu procedūru īstenošanu varētu sākt ar koordinētu pieeju humanitāru apsvērumu dēļ izsniegtām vīzām un kopēju vadlīniju izstrādi. Varētu sākt priekšizpēti par iespēju kopīgi izskatīt aizsardzības pieteikumus ārpus ES, neskarot spēkā esošās tiesības piekļūt patvēruma procedūrām ES.

4. VISPĀRĒJĀS PIEEJAS MIGRĀCIJAI UN MOBILITĀTEI (GAMM) TURPMĀKA STIPRINĀŠANA

Eiropā veiktos pasākumus brīvības, drošības un tiesiskuma nodrošināšanai ietekmē arī notikumi un norises ārpus ES. Politiskās pārmaiņas un nestabilitāte, noslāpošanās labklājības ziņā un klimata pārmaiņas stimulē gan brīvprātīgo mobilitāti lielākā mērogā, gan piespiedu pārvietošanu, kas rada spiedienu uz ES ārējām robežām. ES ir efektīvāk jāsadarbojas ar kaimiņvalstīm gan austrumos, gan dienvidos, kā arī attālākos pasaules reģionos, lai risinātu nelikumīgās un piespiedu migrācijas pamatcēloņus. Šajā nolūkā ES arī turpmāk būtu jāsniedz palīdzība izcelsmes un tranzīta valstīm, lai stiprinātu to spēju novērst nelikumīgo migrāciju un apkarot migrantu kontrabandu un cilvēku tirdzniecību, uzlabot robežu pārvaldību, kā arī patvēruma un uzņemšanas spējas.

ES migrācijas un mobilitātes jomā jāstiprina partnerības ar trešām valstīm, lai pilnīgi izmantotu GAMM sistēmas un instrumentu sniegtās iespējas. Jo īpaši mobilitātes partnerībām var būt svarīga nozīme nepietiekama darbaspēka un prasmju trūkuma problēmas risināšanā Eiropā, un tās var veicināt ar tirdzniecību saistīto mobilitāti. Vīzu režīma liberalizācijas dialogi un īstermiņa vīzu izsniegšanas atvieglošana var veicināt ekonomikas izaugsmi ES un attīstību trešās valstīs.

Tāpēc GAMM ietekmes stiprināšana trešās valstīs ir jānosaka par prioritāti. Nosakot mērķus un darbības, būtu pienācīgi jāatspoguļo ar ārējām attiecībām saistītās bažas un prioritātes. Dažādu ieinteresēto personu sadarbībai ir būtiska nozīme. Būtu pilnīgi jāizmanto EĀDD, tostarp ES delegāciju, spējas, lai nodrošinātu ES darbības efektivitāti un saskaņotību.

Saskaņā ar ES migrācijas un attīstības darba kārtību uzmanība būtu jāvelta tam, lai pēc iespējas palielinātu dienviņu–dienviņu migrācijas radīto ietekmi uz attīstību, integrētu migrācijas politiku valsts attīstības un nabadzības mazināšanas plānos, stiprinātu attīstības politikas saskaņotību, kā arī veicinātu reintegrācijas pasākumus, kas paredzēti migrantiem,

kuri atgriežas izcelsmes valstī. Šāda sadarbība labi pārvaldītas migrācijas nodrošināšanai var būtiski veicināt attīstību migrantu izcelsmes valstīs.

ES būtu jāstiprina attiecības ar kaimiņvalstīm, īstenojot dialogus par migrāciju, mobilitāti un drošību, kā arī izveidojot un īstenojot mobilitātes partnerības. Ir jānodrošina šādu ar Maroku (parakstīta 2013. gadā) un Tunisiju (parakstīta 2014. gadā) izveidoto partnerību pilnīga īstenošana. ES būtu jāturpina veikt ieguldījumus migrācijai veltītā reģionālā dialoga procesos un divpusējās attiecībās ar prioritārajām valstīm, kuras nav kaimiņvalstis, turpinot atbalstīt arī cilvēktiesības, demokrātiju, pamatvērtības un labu pārvaldību.

5. EIROPA, KAS SNIEDZ AIZSARDZĪBU

ES 2010. gadā pieņēma pirmo iekšējās drošības stratēģiju (IDS) un ar to saistīto rīcības plānu. Stratēģijā īpaša uzmanība pievērsta prioritārajām jomām, kurās kopīga rīcība ES līmenī palīdzētu novērst galvenos draudus drošībai un sniegtu pievienoto vērtību dalībvalstu veiktajam darbam. Tajā ir atzīta vajadzība stiprināt drošību, vienlaikus pilnīgi ievērojot pamattiesības, tostarp tiesības uz privātumu un personas datu aizsardzību. Pieci izvēlētie stratēģiskie mērķi bija 1) starptautisko noziedznieku tīklu sagraušana, 2) terorisma novēršana un ar radikalizēšanos un vervēšanu saistītu jautājumu risināšana, 3) pilsoņu un uzņēmumu drošības uzlabošana kibertelpā, 4) drošības stiprināšana, izmantojot robežu pārvaldību, un 5) Eiropas izturēspējas uzlabošana krīzes un katastrofu gadījumos. Šie mērķi joprojām ir spēkā. Tomēr, problēmām attīstoties, Komisijai, dalībvalstīm un Eiropas Parlamentam būtu jāsadarbojas, lai izstrādātu atjauninātu IDS versiju, pārskatot ar katru mērķi saistītās darbības, kuru īstenošana paredzēta laikposmā no 2015. gada līdz 2020. gadam. Pārskatītajai IDS būtu jāveicina pieeja, kuras pamatā ir preventīvi pasākumi un tiesībaizsardzība, un tai arī būtu jāveicina lielāka sinerģija starp iekšlietām un citām ar iekšējo drošību saistītām politikas jomām, piemēram, transportu, iekšējo tirgu, muitas savienību, pētniecību un izstrādi, digitālo tirgu, civilo aizsardzību un ārējām attiecībām. Septītās pamatprogrammas pētniecībai un tehnoloģiju attīstībai ietvaros ir finansēta pētniecība drošības jomā. Attiecībā uz nākamo programmu — “Apvārsnis 2020” — ir paredzēts lielāks ieguldījums. ES turpinās atbalstīt Eiropas drošības sektoru, lai īstenotu stratēģiskās drošības prioritātes.

5.1. Starptautisko noziedznieku tīklu sagraušana

Organizētās noziedzības grupu iefiltrēšanās ES ekonomikā uzskatāma par drošības risku. Smagi noziegumi ar pārrobežu dimensiju, piemēram, korupcija, cilvēku tirdzniecība, narkotiku, šaujamieroču un citu nelikumīgu preču aprīte, kā arī bērnu seksuāla izmantošana, rada milzīgu kaitējumu upuriem un sabiedrībai kopumā. Daudzi no minētajiem draudiem palielinās. Organizētā noziedzība kļūst aizvien elastīgāka, un tās darbības tiek izvērstas gan Eiropā, gan ārpus tās robežām. Organizētā noziedzība joprojām rada lielus draudus ES iekšējai drošībai un var destabilizējoši ietekmēt trešās valstis.

ES ir jāturpina pielāgot un stiprināt savu reakciju uz šiem draudiem, saskaņojot savu rīcību ES mērogā un ar trešām valstīm. Šajā darbā svarīga nozīme ir dalībvalstu iestāžu operatīvajai sadarbībai, pievēršoties Politikas cikla smagas un organizētas noziedzības apkarošanai ietvaros ES līmenī saskaņotajām prioritātēm. Būtu jāstiprina savstarpēja uzticēšanās un aktīvāk jāizmanto apvienotās izmeklēšanas grupas (AIG) un citas kopīgas darbības, nodrošinot ES finansējumu un aģentūru atbalstu. Būtu jāizskata, vai ir vajadzīga ES rīcība, lai nodrošinātu, ka atšķirīgie valstu noteikumi par izmeklēšanas metodēm nekavē AIG praktisku sadarbību.

Būtu jāpastiprina informācijas apmaiņa starp dalībvalstu tiesībaizsardzības iestādēm un attiecīgām ES aģentūrām, kā arī ES aģentūru vidū, pilnīgi izmantojot spēkā esošos ES instrumentus. *Europol* kā ES mēroga informācijas apmaiņas centra nozīme būtu jāstiprina,

cieši sadarbojoties ar dalībvalstīm, *OLAF* un *FRONTEX*. Visām dalībvalstīm būtu jāizveido vienotie kontaktpunkti, ņemot vērā attiecīgo muitas sadarbības satvaru. Varētu nodrošināt informācijas apmaiņas sistēmu labāku sadarbību, ņemot vērā norises Eiropas valstu pārvaldes iestādēm paredzētu sadarbības risinājumu plašākā kontekstā.

Lai atbalstītu praktisku sadarbību, būtu ES līmenī jāpilnveido mācības tiesībsardzības iestāžu darbiniekiem. Nākamo gadu laikā būtu pilnīgi jāīsteno Eiropas Tiesībsardzības apmācības shēma, lai to izmantotu liels skaits ierēdņu, kuri strādā visos tiesībsardzības līmeņos, kā arī robežsargi un muitas iestāžu ierēdņi.

Vienlaikus ES ir jāpastiprina darbs, kas īpaši vērsts uz visu to noziedzīgo nodarījumu apkarošanu, kas rada lielāko kaitējumu cietašajiem un sabiedrībai. Korupcija negatīvi ietekmē uzticību demokrātijai, kaitē iekšējam tirgum, attur ārvalstu ieguldītājus no ieguldījumu veikšanas, mazina valstu iestāžu saņemtos nodokļu ieņēmumus, kā arī veicina organizētās noziedzības grupu darbības. Lai efektīvāk apkarotu korupciju, dalībvalstīm būtu jāizpilda ES pretkorupcijas ziņojumā sniegtie ieteikumi. Šā ziņojuma publicēšana turpmākajos gados būtu jāturpina. Būtu jānodrošina labāka pretkorupcijas pasākumu sasaiste ar ES politikas jomām un būtu jāpiešķir ES finansējums institucionālo un administratīvo spēju veidošanai. Sadarbības attīstīšana starp ES iestādēm, dalībvalstīm un starptautiskajām organizācijām būtu jāturpina.

Organizētās noziedzības grupas motivē lielā peļņa, ko rada nelikumīga tirdzniecība, korupcija, finanšu noziegumi un citas kriminālās darbības. Ir jāveic lielāks darbs, lai apkarotu šo stimulu un novērstu noziedzīgā ceļā gūtās peļņas iepludināšanu likumīgajā ekonomikā. Direktīva par noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanu un konfiskāciju ES ir nekavējoties jātransponē un jāīsteno visās dalībvalstīs. Līdzekļu atguves dienestiem, tiesībsardzības, tiesu un pārvaldes iestādēm, piemēram, nodokļu vai licencēšanas struktūrām, būtu jāstiprina sadarbība, lai uzlabotu aktīvu izsekošanu. Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācija palīdz noziedzīgajām grupām slēpt noziedzīgi iegūtus līdzekļus. Lai novērstu finanšu sistēmas ļaunprātīgu izmantošanu, drīzumā ir jāpieņem, jātransponē un jāīsteno priekšlikums par ceturto nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas direktīvu, kā arī jāizvērtē nepieciešamība pēc ES krimināltiesību aktiem nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā.

Cilvēku tirdzniecība ir arvien lielāks drauds. ES pieņēma ES stratēģiju laikposmam no 2012. gada līdz 2016. gadam, kuras mērķis ir šā nozieguma izskaušana, kā arī direktīvu, kas tagad bez kavēšanās ir pilnīgi jātransponē un jāīsteno. Ir jāpabeidz stratēģijas, tostarp ar trešās valstīs īstenotu cilvēku tirdzniecību saistītu aspektu, īstenošana. Būtu jāizstrādā stratēģija laikposmam pēc 2016. gada, kas cita starpā aptvertu profilaksi, palīdzību cietašajiem, drošu atgriešanos un reintegrāciju, kā arī interneta nozīmi. Ir jāizskata vajadzība kriminalizēt cilvēku tirdzniecības upuru pakalpojumu apzinātu izmantošanu. Lai īstenotu šos mērķus, būtu jāpagarina pilnvaru termiņš ES koordinātoram cilvēku tirdzniecības apkarošanas jautājumos.

Nelikumīgu narkotiku tirdzniecība joprojām ir ārkārtīgi ienesīgs organizētās noziedzības veids. *Europol* un ES Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centrs (*EMCDDA*) 2013. gadā kopīgi izstrādāja pirmo "Narkotiku tirgus ziņojumu", kurā bija norādīts, ka palielinās jaunu psihoaktīvu vielu daudzums. Komisija ierosināja tiesību aktu, lai nodrošinātu šādu vielu ātru izņemšanu no tirgus, ja tās ir kaitīgas veselībai, vienlaikus neradot šķēršļus likumīgam rūpnieciskam un komerciālam izmantojumam. Arī šis tiesību akts būtu jāpieņem un jāīsteno kā daļa no ES Narkomānijas apkarošanas stratēģijā atspoguļotās līdzsvarotas pieejas.

Bērnu seksuāla izmantošana un pret viņiem vērsta vardarbība rada traumas uz visu mūžu. ES direktīva, kas ir vērsta pret bērnu izmantošanu tiešsaistē, ir jātransponē un jāīsteno prioritārā kārtībā. Bērnu aizsardzība pret seksuāliem noziegumiem kā būtisks aspekts būtu plašāk jāintegrē citās ES politikas jomās un jāizskata vajadzība pēc visaptverošas ES stratēģijas.

Ar šaujamieroču izmantošanu saistīta vardarbība visā ES joprojām ir smagu ievainojumu un cilvēku bojāejas cēlonis, un ir jādara vairāk, lai apkarotu šaujamieroču nelikumīgu apriti. Ja spēkā esošo ES tiesību aktu par šaujamieroču tirdzniecību un pārsūtīšanu ES iekšienē pārskatīšana tiktu īstenota līdztekus lielākiem praktiskas tiesībaizsardzības centieniem, tiktu ierobežots šaujamieroču nelikumīgas izmantošanas un tirdzniecības risks.

Visbeidzot jāturpina pārskatīt to, cik efektīvi ir spēkā esošie nolīgumi un vienošanās dokumenti par tiesībaizsardzības informācijas apmaiņu ar trešām valstīm, un vajadzības gadījumos tie jāpapildina. Pasažieru datu reģistra (PDR) aizvien plašāks izmantojums gan trešās valstīs, gan dalībvalstu vidū būtu jāaplūko jauna ES līmeņa tiesiskā regulējuma ietvaros, garantējot augsta līmeņa datu aizsardzību gan attiecībā uz PDR datu apstrādi ES, gan PDR datu pārsūtīšanu no ES uz trešām valstīm. Beidzot būtu jāpieņem un jāīsteno ES PDR instruments. Būtu arī jāpārskata Datu saglabāšanas direktīva, vienlaikus pārskatot arī E-privātuma direktīvu un ņemot vērā sarunas par datu aizsardzības regulējumu.

5.2. Terorisma novēršana un ar radikalizēšanos un vervēšanu saistītu jautājumu risināšana

Pēdējo gadu laikā ir notikuši vairāki teroristu uzbrukumi – tos galvenokārt īstenoja atsevišķas personas vai nelielas grupas, taču daudzi no šiem uzbrukumiem radīja smagas sekas. Turpmākajos gados terorisms un vardarbīgs ekstrēmisms ES būs nopietns problēmjautājums. Ir vērojama satraucoša tendence saistībā ar to, ka cilvēki, galvenokārt jaunieši, dodas uz citām valstīm, piemēram, Sīriju, un kļūst par “ārzemju kaujiniekiem”. Uzturoties šajās valstīs, daži no viņiem nodibina sakarus ar teroristu grupām. Atgriežoties viņi varētu radīt būtiskus draudus ES drošībai.

Mums būtu jānovērš terorisms, kā paredzēts ES pretterorisma stratēģijā, kā arī jārisina terorismu veicinošas radikalizēšanās problēma. Daudzpusīgā veidā jāstiprina mūsu reakcija uz vardarbīgu ekstrēmismu un terorismu, ņemot vērā gan iekšējās, gan ārējās dimensijas. Turpmākā darba virziena noteikšanā būtiska nozīme būs plānotajai ES Radikalizācijas un teroristu vervēšanas apkarošanas stratēģijas atjauninātajai versijai. Saskaņā ar Komisijas priekšlikumu galvenā uzmanība būtu jāpievērš atbalsta sniegšanai cilvēkiem, kuri vēlas pamest ekstrēmistu vidi, vietējo dalībnieku mācībām, sadarbībai ar vietējām kopienām, aktīvākai privātā sektora iesaistei tiešsaistes radikalizācijas apkarošanā, kā arī labākai iekšējo darbību integrācijai ārējā darbībā. Vardarbīga ekstrēmisma apkarošanai arī turpmāk būtu jābūt daļai no palīdzības, ko ES sniedz trešām valstīm attīstības un drošības jomā, iekļaujot ar izglītību, pilsonisko sabiedrību, dzimumu, pārvaldību un plašsaziņas līdzekļiem saistītus aspektus.

Lai atbalstītu šo darbu, būtu jāstiprina Radikalizācijas izpratnes tīkls, veidojot to par zināšanu centru, kas veic paraugpraksi apkopošanu un prakses pārstāvju īstenoto pasākumu labāku saskaņošanu.

ES ir jāpalīdz dalībvalstīm izveidot tiesībaizsardzības tīklu un uzlabot par teroristu uzbrukumu novēršanu atbildīgajām tiesībaizsardzības iestādēm paredzētās mācības un praktiskās nodarbības. ES pretterorisma intervences spēku tīkls *ATLAS* 2013. gadā organizēja līdz šim lielākās ES īstenotās praktiskās nodarbības. Šis darbs būtu jāpaplašina, operatīvā un stratēģiskā līmenī īstenojot vairāk praktisko nodarbību. Turpmākajos gados būtu jāīsteno mērķis nodrošināt labāk apmācītus un savietojamākus spēkus.

ES jau ir vienojusies par tiesību aktiem, lai apgrūtinātu piekļuvi sprāgstvielu izgatavošanai vajadzīgajām sastāvdaļām. Tagad mums ir jānodrošina šā regulējuma efektīva īstenošana. Ir jāstiprina un par svarīgāku prioritāti jānosaka darbs attiecībā uz ķīmiskām, bioloģiskām un radioloģiskām vielām, kodolmateriāliem un sprāgstvielām.

Pretterorisma darba koordinēšanā ir jāņem vērā jaunās institucionālās struktūras, kas ir ieviestas, stājoties spēkā Lisabonas līgumam, tostarp nolūkā sniegt atbalstu Augstās pārstāves / EĀDD veiktajam darbam ārējo attiecību jomā, jo īpaši veicinot labāku saziņu starp Savienību un trešām valstīm.

5.3. Pilsoņu un uzņēmumu drošības uzlabošana kibertelpā

Pastāvīgi palielinās mūsu sabiedrības atkarība no interneta. Ir jāizveido drošas un uzticamas sistēmas, lai cilvēki un uzņēmumi varētu izmantot visas interneta nodrošinātās iespējas. Ir būtiski garantēt iespēju veikt drošus elektroniskos maksājumus. Tomēr rodas jaunas problēmas, tostarp saistībā ar elektroniskas naudas un tiešsaistes platformu izmantošanu, kas veicina dažādas smagas un organizētas noziedzības formas. Domājams, ka turpmākajos gados kiberuzbrukumu skaits palielināsies, lai gan tiek veikti svarīgi pasākumi, lai uzlabotu kibernetizācijas apkarošanas un kibernetizācijas stiprināšanas iespējas.

Jāpalielina kibernetizācijas apkarošanas operatīvas spējas. ES sadarbībā ar *Europol* ir izveidojusi Eiropas Kibernetizācijas centru (*EC3*). Centrs jau pirmajā darbības gadā ir apliecinājis savu nozīmi, atbalstot izmeklēšanas, ko dalībvalstis ir veikušas saistībā ar virkni noziedzīgu nodarījumu — no krāpšanas līdz bērnu seksuālai izmantošanai internetā. Komisija turpinās sniegt atbalstu *EC3* kā Eiropā īstenotas kibernetizācijas apkarošanas punkta attīstībai. Viens no galvenajiem ES uzdevumiem būs atbalsta sniegšana dalībvalstīm, lai stiprinātu to kibernetizācijas apkarošanas spējas. Ideāls risinājums būtu kibernetizācijas centru izveide visās dalībvalstīs.

Stratēģiskā līmenī ES ir vajadzīga saskaņotāka reakcija. Ir pieņemta pirmā ES kibernetizācijas stratēģija, un tās mērķis ir izveidot pasaulē drošāko tiešsaistes vidi. Šī vīzija tagad ir jāpārvērš realitātē.

Stratēģijā arī atzīta vajadzība īstenot plašāku starptautisko sadarbību gan stratēģiskā, gan operatīvā līmenī. Šajā saistībā 2010. gada augustā līmeņa sanāsmē ar ASV panāktā vienošanās par darba grupas izveidi kibernetizācijas un kibernetizācijas jomā ir palīdzējusi sasniegt konkrētus rezultātus. Īpaši jāpiemin ES un ASV izveidotā Vispasaules alianse pret seksuālu izmantošanu internetā. Pašlaik aliansē piedalās 52 valstis no visas pasaules, un tā var veicināt jaunu iniciatīvu rašanos. ES būtu jānodrošina produktīva alianses darba turpināšana, kā arī jācenšas panākt citu valstu pievienošanos.

Eiropas Savienība jau ir panākusi vienošanos par stingrākiem tiesību aktiem kibernetizācijas apkarošanai, un tie ir bez kavēšanās jāīsteno. Efektīvas rīcības nodrošināšanai šajā jomā ir arī jāstiprina sadarbība ar privāto sektoru. Jāprecizē arī jurisdikcija kibernetizācijas jomā. Šajā saistībā Budapeštā parakstītajai Eiropas Padomes konvencijai par kibernetizācijas jomā ar turpmāk būs svarīga nozīme globālās sadarbības jomā, un dalībvalstīm, kas šo konvenciju vēl nav ratificējušas, tas būtu jāizdara.

5.4. Drošības stiprināšana, izmantojot robežu pārvaldību

Vienots un augsts robežu drošības un pārvaldības standarts, pilnīgi ievērojot pamattiesības, ir neaizstājams elements. Robežu pārvaldības politikai ir būtiska nozīme pārrobežu noziedzības apkarošanā un augsta drošības līmeņa nodrošināšanā.

Būtu jāatjaunina integrētas robežu pārvaldības stratēģija, pamatojoties uz spēkā esošo politikas instrumentu īstenošanā gūto pieredzi. ES būtu jāaplūko esošo sistēmu un platformu integrācijas iespējas, un drošības stiprināšanas nolūkā tai būtu jāparedz mērķis paplašināt valsts līmeņa sadarbību starp robežsargiem un citām pie robežām strādājošām iestādēm.

Saistībā ar preču apriti pēc Komisijas 2013. gada paziņojuma 2014. gadā tiks iesniegta stratēģija par muitas riska pārvaldību un piegādes ķēdes drošību. Šī iniciatīva ļaus efektīvāk pārvaldīt risku, uzlabojot piegādes ķēdes datu pieejamību un izmantojumu, stiprinot sadarbību un koordinēšanu muitas iestāžu vidū starptautiskā līmenī, kā arī ar citām tiesībsargības un drošības aģentūrām, stiprinot spējas dalībvalstu un ES līmenī, lai nodrošinātu integrētāku un konsekventāku ES reakciju uz piegādes ķēdes riskiem.

5.5. Eiropas izturēšanās uzlabošana krīzes un katastrofu gadījumā

ES ir ievērojami nostiprinājusi savas spējas novērst dabas un cilvēku radītas katastrofas, sagatavoties tām un reaģēt uz šādām katastrofām. Tagad galvenā uzmanība tiks pievērsta tam, lai nodrošinātu, ka ieviestās sistēmas darbojas. Ārkārtas reaģēšanas koordinēšanas centrs sniedz pakalpojumus un darbojas kā platforma reakcijas saskaņošanai lielu katastrofu gadījumā.

Būtisks izaicinājums būs jauno civilās aizsardzības tiesību aktu pilnīga īstenošana, un šis uzdevums nosaka mūsu turpmāko ES līmeņa darbu šajā jomā. Joprojām ir jāpanāk vienošanās

par solidaritātes klauzulas piemērošanas kārtību, kas paredz regulējumu attiecībā uz reaģēšanu lielas krīzes gadījumā. Tiks īstenota ar katastrofu pārvaldību saistītu aspektu integrēšana citās politikas programmās un finansējuma instrumentos, kā arī stiprināts zinātnes un inovāciju sniegtais ieguldījums katastrofu pārvaldības jomā.

Ir jārisina tādas darbības problēmas kā aprīkojuma un saziņas sistēmu savstarpēja savietojamība un jāpastiprina darbs mācību un praktisko nodarbību jomā.

5.6. Iekšējās drošības stiprināšana globālā mērogā

Eiropas iekšējā drošība nozīmē arī rīcību ārpus ES robežām un sadarbību ar partneriem, kas ir trešās valstis. Šāda sadarbība ir vajadzīga, lai, piemēram, veiktu ar radikalizāciju, cilvēku tirdzniecību un narkotisko vielu kontrabandas apkarošanu saistītus pasākumus.

Nestabilitāte daudzās trešās valstīs apdraud šo valstu demokrātiju, tiesiskumu un cilvēktiesību ievērošanu, un tā arī varētu būtiski ietekmēt ES. Ar iekšējo drošību saistītajām bažām būtu sistemātiskāk jāpievēršas ES ārpolitikas ietvaros, kas ir saistīta ar ES palīdzības un sadarbības programmām un citiem starptautiskās sadarbības jomā izmantotajiem politikas instrumentiem. Tas būtu jādara, sniedzot atbalstu tiesībaizsardzības spēju veidošanas jomā, piedāvājot mācības vai daloties ar zināšanām un paraugpraksi. ES stiprinās savu attīstības sadarbību ar partneriem, atbalstot to centienus nostiprināt cilvēktiesību aizsardzību, tiesiskumu un tādas pārvaldības aspektus kā pārredzamība, līdzdalība un atbildība.

ES valsts un reģionālajā līmenī būtu jāturpina sadarbība ar partneriem, lai izstrādātu kopēju darba kārtību drošības jomā, cenšoties nodrošināt sinerģiju un saskaņotību ar dalībvalstīm un citiem līdzekļu devējiem. Lai starptautiskajā darba kārtībā atspoguļotu stratēģiskās iekšlietu prioritātes, būtu jāstiprina sadarbība ar EĀDD.

SECINĀJUMS

Brīvības, drošības un tiesiskuma nodrošināšana ir Eiropas Savienības pamatmērķis. Laikposmā kopš 1999. gada, kad stājās spēkā Amsterdamas līgums un tika pieņemta Tamperes programma, ir paveikts liels darbs, lai nodrošinātu atvērtu un drošu Eiropu, kuras pamatā ir pamattiesību ievērošana un apņemība strādāt Eiropas iedzīvotāju labā. Turpmākā darba prioritātēm būtu jābūt tiesību aktu īstenošanai un iepriekš minēto panākumu nostiprināšanai, kā arī praktiskās sadarbības uzlabošanai. Tiesību aktu un politikas programmu efektivitātes uzraudzība un novērtējums mums ļaus pielāgot savas darbības, un stratēģisks ES finansējuma izmantojums sniegs iespēju efektīvāk pievērsties ES prioritātēm atbilstīgi ES iestāžu saistībām attiecībā uz lietpratīgu regulējumu. Arī turpmākā darba pamatprincipam būtu jābūt pieejai, kas vērsta uz iedzīvotājiem.

Vienlaikus mums būtu pastiprināti jāpievēršas iespējām un problēmām, kas mūs gaida nākotnē. Visiem būtu jāsaprot, ka Eiropas Parlamentam, dalībvalstīm, Komisijai, Augstajai pārstāvei / EĀDD, ES aģentūrām un daudziem citiem būs mērķtiecīgāk jāapvieno spēki, lai spētu efektīvi reaģēt uz mainīgo situāciju. Šā paziņojuma mērķis ir noteikt šādas problēmas un iepazīstināt ar pasākumiem, kuri saskaņā ar Komisijas viedokli būtu jāapspriež ar Eiropas Parlamentu un Padomi un jāņem vērā, Eiropadomei definējot savas stratēģiskās pamatnostādes atbilstīgi Līguma 68. pantam.